

КЛАССТАН ТЫШКАРКЫ ИШТЕРДИ ПЛАНДАШТЫРУУ

Жалпы жолдор

Тарбиялык ишти пландаштыруу – бул класс жетекчинин ишмердүүлүгүн педагогикалык жактан моделдөө, класстагы тарбиялык кырдаалдын бөтөнчө божомолу. Пландаштыруунун мааниси ал педагогикалык кырдаалдын өнүгүшүндөгү аныксыздыкты азайтууга гана эмес, педагогдун бүгүнкү жана эртеңки иш-аракетинин улантуучулугун камсыздоого, о.э. окуучуларды класс жамаатында окутуу жана тарбиялоо процессин тартиптештирүүгө, тарбиялык процесстин өнүгүшүн жана натыйжасын алдын ала көрө билүүгө мүмкүндүк береринде турат.

План – бул иш-чаралардын алдын ала белгиленген системасы, алардын тартиби, удаалаштыгы, аткарылуу мөөнөтү болот. Жакшы ойлонулган, негизделген план тарбиялоонун максатын, стратегиялык жана тактикалык милдеттерин так түшүнүүгө, мазмунун максат багыттуу иштеп чыгууга, тарбиялык иштин уюштуруу формаларын, каражаттарын тандоого, өз ишмердүүлүгүнүн натыйжаларын божомолдоого мүмкүндүк берет.

Тарбиялык ишти пландаштыруу – бул догма эмес. План сырткы көрүнүшү боюнча да, мазмуну жагынан да жамааттын өнүгүү өзгөчөлүктөрүн, тарбиялык кырдаалды эсепке алуу менен өзгөрүшү мүмкүн. Пландаштыруу – бул класс жетекчинин гана түздөн түз милдети эмес. Тарбиялык ишти пландаштырууга окуучулар, ата-энелер катыша алышат жана катышууга тийиш.

Класс жетекчи тарбиялык ишти пландаштырардан алдын төмөндөгүлөрдү аткарууга тийиш:

- азыркы этаптагы тарбиялык иштин милдеттерин аныктоочу мамлекеттик документтер менен таанышуу;
- мектептин класстагы тарбиялык ишти уюштурууну жөнгө салуучу документтерин окуп-үйрөнүү;
- ал класс жетекчиликке дайындалганга чейинки тарбиялык кырдаалдын өзгөчөлүктөрүн иликтөө;
- окуучулардын жаш курак өзгөчөлүгүн окуп-үйрөнүп, аны эсепке алуу менен тарбиялык иштин максатын жана милдеттерин аныктоо;
- класс жамаатынын өнүгүү деңгээлин иликтөө;
- мурдагы класс жетекчинин жетектөө усулдары жана стили менен таанышуу (айрыкча башталгыч класстан ортоңку класска өтүүдө);
- директордун тарбиялык иштер боюнча орун басарынан кеңеш алуу (ушул класстагы пландаштыруунун мазмунун боюнча сунуштар);
- класс жамаатынын өткөн жылдагы өнүгүү анализин карап чыгуу, проблемаларын жана перспективасын үйрөнүү;

- белгилүү даталар календарын карап чыгып, окуучуларды идеялык-адептик жана саясий жактан тарбиялоо үчүн зарыл болгон даталарды аныктоо;

- пландаштырууга окуучуларды жана ата-энелерди тартуу.

Класста көбүнесе төмөнкүдөй пландарды түзүшөт:

- класс жетекчинин тарбиялык иш планы (чейректтик, жарым жылдык, жылдык пландар);

- жамааттын белгилүү бир мезгил үчүн (айлык, жылдык, бир нече жылдык) абдан маанилүү багыттагы иш планы, мисалы, изилдөөчүлүк иштери, кенже жаштагы окуучулар менен иштөө;

- жамаатта иш-чараларды даярдоо жана өткөрүү планы;

- чыгармачыл бирикмелердин, топтордун иш планы.

Ар кандай пландаштыруунун алгоритмин төмөнкүдөй элестетүүгө болот:

1.Пландаштыруу предметин аныктоо (бүтүндөй ишмердүүлүк, багыты, конкреттүү иш).

2.Мезгилин аныктоо (жылдык, чейректтик, айлык ж.б.).

3.Пландаштыруу предметин түзүмдөштүрүү (ишмердүүлүктүн багыттарын жана түрлөрүн бөлүп көрсөтүү, мазмундук жана тематикалык блокторду бөлүп алуу, б.а. пландаштырылуучу нерсенин идеалдуу образын түзүү, андан кийин керектүү жана реалдуу жагын бөлүп алуу).

4.Натыйжаларды анализдөө.

5.Максат коюу (эмне үчүн, эмненин үстүндө иштөө керек, жыйынтыгында эмнени алууну каалайсың).

6.Жамааттык пландаштыруу (пландаштырылуучу ишке тиешеси бар бардык тараптарды идея, сунуш издөө процессине кошууну көздөйт).

7.Коюлган максаттарга жетүү, милдеттерди чечүү каражаттарын, натыйжаларды иликтөө жана баалоо жолдорун тандоо. Коюлган милдеттерди чечүүгө мүмкүндүк берүүчү усулдар, технологиялар иргелип алынат; натыйжага жетүүдө жардам бере алчу тараптар менен болгон өз ара байланыштар аныкталат. Пландаштырылуучу иштердин натыйжалары такталып. Конкреттештирилип, аларды текшерүү жана баалоо жолдору тандалат.

8.Окуяларды убакыт ичинде бөлүштүрүү.

9.Планды тариздөө.

Ишмердүүлүктү пландаштыруу бир нече этаптардан турушу мүмкүн:

- *даярдоо этабы:* ишмердүүлүк предметин жана убакыт ченемин аныктоо, ишмердүүлүк предметин түзүмдөө;

- *аналитикалык этап:* натыйжаларды жана колдо бар тажрыйбаны диганостикалоо жана анализдөө, анализдин натыйжаларын жалпылоо;

- *моделдөөчү этап*: максатты болжоо, жамааттык пландаштыруу, мазмунду жана каражаттарды тандоо, натыйжаларды божомолдоо, окуяларды убакыт ченеминде бөлүштүрүү;

- *корутундулоочу (тариздөөчү) этап*: пландын түзүмүн тандоо жана аны тариздөө.

Пландаштыруу эрежелери

Класс жамааты менен жүргүзүлүүчү тарбиялык ишти пландаштырууга киришип жатып, класк жетекчи төмөндөгү эрежелерди жетекчиликке алууга милдеттүү:

1. Пландаштырылып жаткан иш-чаралар окуучулардын кайсы бир курагына эсептелүүгө тийиш, б.а. ушул курактагы жетектөөчү ишмердүүлүктүн өзгөчөлүктөрүн психологиялык негиз катары эсепке алуу керек.

2. Пландаштырылуучу ар бир иш-чара акыркы натыйжага карата максатталууга жана белгилүү бир милдеттерди чечүүгө тийиш.

3. Класстан тышкаркы иш-чараларды пландаштыруу чачыранды эмес, системалуу болууга тийиш.

4. Пландаштыруу мектептин тарбиялык системасынын максаты менен милдеттерин, окуучулардын жана ата-энелердин пикирлерин эсепке алууга тийиш.

5. Эгерде класс жетекчи класс жамааты менен биринчи жолу иштеп жаткан болсо, ал мурунку класс жетекчи тарабынан өткөрүлгөн тарбиялык иш-чараларды тыкыр иликтеп, ал баштаган нерселерди улантууга тийиш.

6. Пландаштыруу процессинде мектептин салттуу иш-чараларына орун калтыруу зарыл.

7. Класс жетекчи өткөн окуу жылындагы тарбиялык иштерди анализдөөдө класс жамааты менен мектептин быйылкы окуу жылында чечүүгө зарыл болгон проблемаларын ачып көрсөтүүгө милдеттүү.

8. Класс жетекчи класстан тышкаркы иш-чаралар формасы жана мазмуну боюнча ар түрдүү, кызыктуу жана өнүктүрүү иретинде болууга тийиш экендигин эске тутуусу керек.

9. Өлкөнүн, мектеп жайгашкан райондун, мектептин өзүнүн тарыхына байланыштуу, о.э. адамзат тарыхына байланыштуу даталарды эсепке алуу зарыл.

10. Планды түзүүгө балдар да, ата-энелер да катышууга тийиш. Бул балдар жана чоң кишилердин өздөрүнө жана башкаларга, класс жамаатынын турмушуна коюлуучу талаптары менен тартылуу деңгээлин так элестетүү үчүн зарыл.